

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економіки та фінансів

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для проведення практичних занять з дисципліни

«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

**для студентів усіх напрямів підготовки
денної та заочної форми навчання**

Тернопіль-2015

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Регіональна економіка» для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форми навчання // укл. Панухник О.В., Маркович І.Б. – Тернопіль, ТНТУ ім.І.Пулюя, 2015. – 26 с.

Укладачі: Панухник Олена Віталіївна, доктор економічних наук,
завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету імені
Івана Пулюя

Маркович Ірина Богданівна, кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету імені
Івана Пулюя

З М І С Т

Передмова.....	5
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.....	7
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.....	8
Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства.....	9
Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.....	13
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.....	14
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.....	15
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.....	16
Тема 8. Природний та трудовресурсний потенціал економіки України.....	17
Тема 9. Міжгалузеві комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.....	18
Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.....	19
Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.....	20
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури.....	21
Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.....	22
Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування.....	22
Тема 15-16. Екологічний моніторинг та система екологічної інформації. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.....	23
Тема 17-18. Економічна та соціальна ефективність природоохоронної діяльності. Світовий досвід і міжнародне співробітництво в області охорони навколишнього природного середовища.....	24
Перелік рекомендованої літератури.....	25

ПЕРЕДМОВА

Навчальний курс «Регіональна економіка» є дисципліною циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки бакалаврів для вивчення студентами 1 курсу.

Попередні умови вивчення курсу «Регіональна економіка» передбачають наявність систематичних та ґрунтовних знань з суміжних курсів (економічна теорія, політична економія, макро- та мікроекономіка та ін.), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Головна мета курсу – формування знань про основні закономірності формування економіки регіонів, взаємодії суспільства і природи, механізми реалізації регіональної політики, економічні методи управління природокористуванням. Оволодіння цим курсом повинне виробити у студентів навички практичного використання методів регіональної діагностики і екологічного менеджменту. Ця дисципліна належить до фундаментальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх економістів і менеджерів.

В результаті вивчення дисципліни «Регіональна економіка» студенти повинні **знати**:

- теоретичні основи регіональної економіки і раціонального природокористування;
- методи проведення регіональних і екологічних досліджень;
- сучасні особливості, проблеми, перспективи розвитку і територіальної організації міжгалузевих господарських комплексів і економічних районів України;
- методологію і методику розрахунків і збирання платежів за використання природних ресурсів, відшкодування збитків внаслідок антропогенного впливу;
- проблеми інтеграції господарства України у світову економіку, фактори сталого розвитку країни, міжнародні аспекти природозахисної діяльності.

В результаті вивчення дисципліни «Регіональна економіка» студенти повинні **вміти**:

- аналізувати рівні розвитку регіонів, розраховувати показники спеціалізації, комплексності і ефективності територіальної організації господарства;
- оцінювати ефективність розміщення виробництва;
- виконувати розрахунки з оцінки ефективності природоохоронної діяльності;
- обчислювати державні збори за використання природних ресурсів, за забруднення атмосфери, водойм і заховання відходів;
- організовувати екологічний менеджмент і аудит у діяльності підприємств і організацій.

Предмет: господарський комплекс України та її регіонів

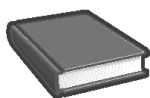
Щодо, мети проведення практичних занять, то суть її полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички економічного аналізу розвитку регіонів України і природозахисної діяльності з метою їх використання в виробничій і управлінській діяльності. завдання проведення практичних занять:

- оволодіти методами регіональної діагностики;

- вивчити сучасний стан і територіальну організацію господарства країни і регіонів;
- навчитись враховувати світові інтеграційні процеси, глобалізацію і регіоналізацію економіки;
- вміти аналізувати проблеми і приймати правильні рішення по розміщенню продуктивних сил регіонів.
- навчитися розраховувати платежі за використання природних ресурсів, за забруднення навколишнього середовища;
- навчитися оцінювати соціально-економічну ефективність природоохоронних заходів;
- засвоїти методику оцінювання збитків від негативного господарського впливу на навколишнє середовище;
- глибше засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Об'єкт та предмет дослідження регіональної економіки
2. Методологія регіональної економіки
3. Основні завдання регіональної економіки як науки
4. Регіональна економіка в системі наукових дисциплін
5. Теорії розміщення продуктивних сил і розвитку регіонів
6. Проблеми функціонування регіональної економіки в Україні

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

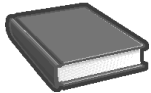
Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте об'єкт, предмет та завдання регіональної економіки як науки.
2. Якими методами можна скористатися при проведенні досліджень регіональної економіки?
3. Актуальні проблеми і завдання курсу "Регіональна економіка".
4. Сутність економічного закону і закономірностей, їх об'єктивний характер.
5. Охарактеризуйте етапи, за якими здійснюється процес пізнання у сфері регіональної економіки?
6. Поясніть, що досліджує кожна з наступних наук про економіку і яке місце в цій системі відповідить науці «Регіональна економіка»:
 - макроекономіка;
 - мікроекономіка;
 - економічна статистика;
 - глобальна економіка.
7. Вкажіть на особливості таких напрямів і теорій розміщення продуктивних сил і розвитку регіонів як:
 - теорія «концентричних кілець» І.Тюнена;
 - теорія «Штандортів» А. Вебера;
 - теорія промислових кластерів.

8. Охарактеризуйте проблеми функціонування регіональної системи України.
9. Основні принципи, що впливають на характер територіального розміщення галузей і підприємств.

ТЕМА 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ, ПРИНЦИПИ І ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Закономірності розміщення продуктивних сил.
2. Принципи розміщення суспільного виробництва.
3. Фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Розкрийте суть наступних економічних законів:
 - закон соціально-економічної збалансованості;
 - закон товарообміну;
 - закон товаровиробництва.
2. Охарактеризуйте значення понять «економічний ефект» та «економічна ефективність» та вкажіть на взаємозв'язок між ними.
3. В чому полягає суть закономірності соціальної спрямованості розвитку продуктивних сил?
4. В чому полягає суть закономірності раціонального розміщення виробництва?
5. В чому полягає суть закономірності пропорційного розміщення продуктивних сил?
6. В чому полягає суть закономірності комплексного розвитку і розміщення продуктивних сил?
7. В чому полягає суть закономірності глобалізації та регіоналізації розширення і розвитку продуктивних сил?
8. Охарактеризуйте наступні принципи раціонального розміщення продуктивних сил:

- принцип раціонального розміщення виробництва;
- принцип комплексного розширення виробництва;
- принцип збалансованості і пропорційності розміщення виробництва;
- принцип обмеженого централізму;

принцип вирівнювання рівнів економічного і соціального розвитку регіонів та областей?

9. Вкажіть галузі, на розміщення яких найбільш суттєво впливає сировинний фактор розміщення продуктивних сил.

10. Вкажіть галузі, на розміщення яких найбільш суттєво впливає паливно-енергетичний фактор розміщення продуктивних сил.

11. Вкажіть галузі, на розміщення яких найбільш суттєво впливає фактор робочої сили розширення продуктивних сил.

12. Вкажіть галузі, на розміщення яких найбільш суттєво впливає транспортний фактор розширення продуктивних сил.

Аналітичні завдання:

Завдання 1

Розраховувати індекс територіальної концентрації промислового виробництва в адміністративних областях України, використовуючи статистичну інформацію.

Завдання 2

Виділити окремі групи областей України з високим, середнім і низьким рівнем концентрації легкої та важкої промисловості.

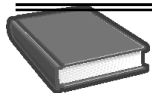
Завдання 3

Визначити вплив концентрації промисловості на розвиток продуктивних сил та екологічну ситуацію в регіонах. Які заходи слід застосовувати в межах висококонцентрованого середовища з метою зменшення забруднення території.

ТЕМА 3.

ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСТВА

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування.
2. Основні районоутворюючі фактори.
3. Принципи і критерії виділення великих економічних районів, їх основні типи.
4. Мережа економічних районів України та практичне значення економічного районування

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Virшення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

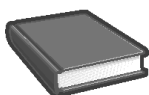
Питання для обговорення:

1. За якими параметрами можна охарактеризувати територіальну структуру економіки?
2. Охарактеризуйте постійні та змінні чинники районоутворення.
3. Яким чином проводиться розмежування економічних регіонів.
4. Які показники можуть використовуватися для кількісного визначення рівні спеціалізації економічних районів?
5. Вкажіть на основні історичні етапи економічного районування України.

ТЕМА 4.

ЗАКОНОМІРНОСТІ, ПРИНЦИПИ І ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Нові парадигми та концепції регіону.
2. Типологізація регіонів.
3. Сутність поняття «територіальний поділ праці».
4. Територіальний поділ праці як основа формування економічних районів.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Virшення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

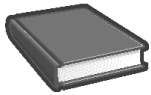

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення поняттю територіальний поділ праці та охарактеризуйте різновиди територіального поділу праці.
2. Як співвідносяться між собою поняття «територія» та «регіон»?
3. За якими показниками та параметрами можна сформулювати макроекономічну характеристику регіону?
4. За якими критеріями здійснюється диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил?
5. В чому вбачаються прояви диспропорцій в територіальній регіональній структурі?

ТЕМА 5. СУТНІСТЬ, МЕТА І ЗАВДАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Поняття регіональної економіки та регіональної політики.
2. Регіональна економічна політика, її сутність та завдання.
3. Напрями регіональної політики.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення регіональної економічної політики та охарактеризуйте структуру економічної політики, вкажіть її суб'єктів.
2. Вкажіть на основні риси підходів до проведення економічної політики.
3. Які особливості політики самоуправління і ефективності підприємства в системі регіональної економічної політики.
4. Як співвідносяться між собою регіональна економічна та соціальна політика?

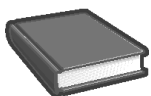
Аналітичні завдання:

В регіоні, де проживає 25 тис. чол. (з них дітей у шкільному віці 7,5 тисяч у дошкільному віці – 1 тисяча), є 6 шкіл на 800 учнів кожна та 10 дитсадків на 200 дітей кожен, у медичних закладах працюють 50 лікарів і 60 медсестер і фельдшерів, і в наявності 30 лікарняних ліжок в амбулаторно-клінічних закладах. Чи забезпечено належним чином регіон закладами освіти, кваліфікованим і середнім медперсоналом, якщо науково обґрунтований норматив забезпеченості населення послугами медичного персоналу включає: 15 лікарів, 20 медичних сестер і фельдшерів і 9 лікарняних ліжок на 10000 жителів?

ТЕМА 6.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Проблеми реалізації регіональної економічної політики.
2. Механізм реалізації регіональної економічної політики держави.
3. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів.
4. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. В чому полягає суть механізму реалізації державної регіональної економічної політики?
2. Яка відмінність між методами прямого та непрямого економічного регулювання державної регіональної політики?
3. Охарактеризуйте бюджетно-фінансові важелі реалізації регіональної економічної політики

4. Вкажіть на передумови та можливі наслідки створення спеціальних економічних зон.

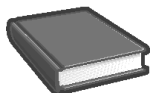
Аналітичні завдання:

Виберіть, на Ваш розсуд, підприємство і опишіть причини початку його функціонування, доцільності продовження діяльності (врахуйте екологічний фактор доцільності) Якщо об'єкт, про який йтиме мова, споруджений давно, то вкажіть, який із факторів РПС не було взято до уваги для забезпечення успішної роботи об'єкту сьогодні.

ТЕМА 7.

ГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ, ЙОГО СТРУКТУРА І ТРАНСФОРМАЦІЯ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Суть господарського комплексу.
2. Народногосподарський комплекс України.
3. Трансформація господарського комплексу за ринкових умов.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Особливості формування та аналізу галузевої структури народного господарства України.
2. Характеристика основних складових народногосподарського комплексу України.
3. Які галузі економіки входять до сфери матеріального виробництва і нематеріальних послуг?
4. Які зміни відбулися в науково-технічній сфері в Україні за останні роки?

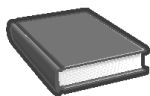
5. Що собою являють міжгалузеві виробничі та територіально-виробничі комплекси? Наведіть приклади.

6. Сутність структурної переорієнтації економіки України.

7. Визначення забезпеченості регіону закладами ринкової та соціальної інфраструктури.

ТЕМА 8. ПРИРОДНИЙ ТА ТРУДОРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура.
2. Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів та природних умов.
3. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та регіонів.
4. Ресурсозбереження - головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Роль демографічних передумов у розвитку народного господарства. Регіональні особливості демографічної ситуації в Україні.

2. Визначення коефіцієнтів, які характеризують процеси відтворення населення регіонів (країни): коефіцієнту народжуваності, коефіцієнту смертності, коефіцієнту загального приросту населення.

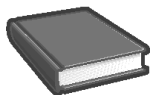
3. Демографічна політика України.

4. Трудоресурсна ситуація та ринок праці в Україні.

5. Визначення рівня безробіття, чисельності трудових ресурсів та рівня зайнятості регіону (країни).

ТЕМА 9. МІЖГАЛУЗЕВІ КОМПЛЕКСИ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗВИТКУ І РОЗМІЩЕННЯ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Міжгалузеві промислові комплекси як основа функціональної структури народного господарства України.
2. Територіально-виробничі комплекси в системі економічного районування, їх типи.
3. Структура територіально-виробничих комплексів

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Virішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Яким чином проводиться формування міжгалузевих комплексів?
2. Охарактеризуйте типи міжгалузевих комплексів.
3. Охарактеризуйте паливо-енергетичні, рудні, нерудні ресурси та їх потенціал в Україні.
4. Охарактеризуйте водні, земельні, лісові, рекреаційні ресурси та їх потенціал в Україні.
5. Охарактеризуйте трудові ресурси, трудовий потенціал України, демографічні передумови в регіональному аспекті.
6. Дайте загальну характеристику паливо-енергетичного комплексу України, розміщення і регіональна структура.
7. Нафтова промисловість України, розміщення і регіональна структура.
8. Роль, особливості, умови розвитку машинобудівного комплексу України.
9. Фактори розміщення, територіальна структура та проблеми розвитку машинобудування України.
10. Галузевий склад, фактори розміщення, регіональна структура хімічного комплексу України.
11. Лісовиробничий комплекс України, розміщення і регіональна структура.
12. Загальна характеристика агропромислового комплексу, розміщення і регіональна структура, проблеми розвитку.

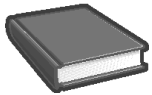
Аналітичні завдання:

У місті А, де виробляється продукції та послуг на 10 млн. грн. на рік, функціонують сім господарських об'єктів, які створюють відповідні частки валового регіонального продукту: підприємство вантажного автотранспорту (25%), товарна сільськогосподарська ф'ючерсна біржа (5%), таксопарк (10%), авторемонтний завод (25%), комерційний банк (12,5%), комерційний розважально-ігровий комплекс «Луна-парк» (2,5%) і тютюнова фабрика (20%). Знайти обсяг ринкової інфраструктури.

ТЕМА 10.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ ЯК ЄДНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Просторові відмінності соціально-економічного розвитку України.
2. Типологія регіонів України за рівнем і особливостями розвитку

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Virішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Аналітичні завдання:

Власні промислові запаси нафти в Україні оцінюються у 234,8 млн. т. В Україні відомо 278 родовищ нафти, з яких розробляється 178. Як ви вважаєте, чи може Україна забезпечити свої потреби в нафті і в перспективі за рахунок власного видобутку?

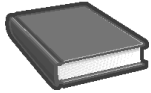
Примітка: За різними оцінками потреби України в нафті складають 45-60 млн. т на рік. Нині в Україні видобувається 4,3 млн. т нафти з урахуванням конденсату, а за прогнозами видобуток нафти на 2008 рік складе 4,5 млн. т. Щорічно Україна імпортує 28 (29) млн. т нафти. Назвіть можливі шляхи

скорочення споживання нафти в Україні. До речі, первинна обробка нафти скорочується (1990 – 59,0 млн. т, а в 2000 – 12,0 млн. т).

ТЕМА 11

ЕКОНОМІКА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Стратегія економічного розвитку регіонів, основні підходи до неї.
2. Суть, роль і місце ПЕК в НГК України.
3. Прогнозування та економічне програмування як стадії державного планування.
4. Поняття та особливості проблемних регіонів. Депресивні регіони
5. Якісні показники проблемних регіонів.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

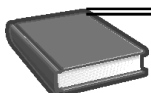
Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте стратегії економічного розвитку регіонів України.
2. Яке місце в системі регіонального управління відводиться прогнозуванню та економічному програмуванню?
3. За якими ознаками регіони можна віднести до депресивних або проблемних регіонів?

ТЕМА 12.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА ІНШІ СВІТОВІ СТРУКТУРИ.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Місце України у світовому територіальному поділі праці.
2. Зовнішньоекономічні зв'язки як один з найважливіших засобів економії суспільної праці.
3. Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків.
4. Участь України у світових економічних об'єднаннях - Європейському Союзі, СОТ, ЄЕП та інших регіональних об'єднаннях: переваги і проблеми

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

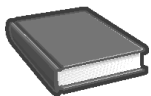
Питання для обговорення:

1. Як Ви можете охарактеризувати векторність зовнішньоекономічних зв'язків України?
2. Охарактеризуйте основні форми зовнішньоекономічних зв'язків України.
3. Поясніть основні риси регіональних інтеграційних утворень.
4. Сутність міжнародного поділу праці.
5. Економічна інтеграція. Економічні союзи. Форми зовнішньоекономічної діяльності: торгівля, кредитування, науково-технічна співпраця, створення спільних підприємств, реалізація проектів на компенсаційній основі, культурна співпраця, туризм.

ТЕМА 13.

ФАКТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Сталий розвиток суспільства та його екологічна, економічна та соціальна складові.
2. Стратегія сталого розвитку України.
3. Економічна оцінка природних ресурсів. Теоретичні основи економічної оцінки природних ресурсів.

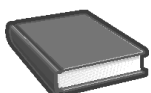
Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

ТЕМА 14.

НАУКОВІ ЗАСАДИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Поняття природокористування, його соціально-економічна суть і складові частини
2. Принципи раціонального природокористування.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

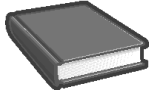
Питання для обговорення:

1. Поняття сталого розвитку.
2. Цілі та принципи сталого розвитку. Сталий економічний розвиток. Фактори економічного зростання.
3. Критерії сталого розвитку на тривалу перспективу.
4. Техногенна концепція розвитку, концепції сильної та слабкої сталості. Типи інтегрованих показників сталого розвитку.
5. Концепція та програма сталого розвитку України.

ТЕМА 15-16.

ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Поняття про екологічний моніторинг. Види моніторингу.
2. Рівні та мета екологічного моніторингу.
3. Особливості та проблеми розвитку моніторингу в Україні.
4. Специфіка контролю за якістю водних ресурсів, атмосфери та ґрунтів.
5. Сутність економічного механізму природокористування.
6. Структури економічного управління та регулювання.
7. Джерела фінансування природоохоронних заходів.
8. Завдання природоохоронного законодавства, об'єкти державної охорони та регулювання їх використання на території України.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

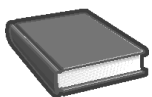
Сутність екологічного моніторингу. Завдання та функції системи моніторингу.

1. Сутність екологічної безпеки.
2. Організація служб охорони навколишнього природного середовища і система екологічної інформації.
3. Стан навколишнього природного середовища в Україні.
4. Сучасний стан водних, земельних ресурсів, атмосферного повітря. Утворення і поводження з відходами.

ТЕМА 17-16.

ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Поняття про екологічний моніторинг. Види моніторингу.
2. Рівні та мета екологічного моніторингу.
3. Особливості та проблеми розвитку моніторингу в Україні.
4. Специфіка контролю за якістю водних ресурсів, атмосфери та ґрунтів.

5. Сутність економічного механізму природокористування.
6. Структури економічного управління та регулювання.
7. Джерела фінансування природоохоронних заходів.
8. Завдання природоохоронного законодавства, об'єкти державної охорони та регулювання їх використання на території України.

Орієнтовний хід проведення заняття:

1. Оголошення теми та її зв'язок із лекціями (до 3-х хвилин)
2. Перевірка присутності студентів (до 3-х хвилин)
3. Обговорення та закріплення лекційного матеріалу (до 45-хвилин)
4. Вирішення задач, ситуаційних вправ, проведення розрахунків та формулювання висновків (до 25-хвилин)
5. Оголошення оцінок і пояснення домашнього завдання (до 4-х хвилин)

Питання для обговорення:

1. Економічний механізм управління природоохоронною діяльністю.
2. Особливості реалізації державної екологічної політики на трьох рівнях управління: державному, регіональному та місцевому.
3. Економічний механізм охорони природного навколишнього середовища механізмом адміністративного впливу; механізм економічного стимулювання.
4. Екологічна оцінка господарської діяльності як інструмент екополітики. Системи екологічної оцінки та їх принципи.

Перелік рекомендованої літератури

Рекомендована література

Основна

1. Зінь Е. А. Регіональна економіка : підручник / Е. А. Зінь. – К. : ВД "Професіонал", 2007. – 528 с.
2. Коваль Я. В. Регіональна економіка : навчальний посібник / Я. В. Коваль, І. Я. Антоненко. – К. : ВД "Професіонал", 2005. – 272 с.
3. Коротун С. І. Регіональна економіка : конспект лекцій / С. І. Коротун, О. Я. Романів. – Р. : Вид. ДІВА, 2008. – 64 с.
4. Лишиленко В. І. Регіональна економіка : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. І. Лишиленко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 384 с.
5. Манів З. О. Регіональна економіка : навчальний посібник / З. О. Манів, І. М. Луцький, С. З. Манів. – Львів : "Магнолія 2006", 2007. – 562 с.
6. Регіональна економіка : підручник / Н. Л. Гавкалова, Н. К. Гіковата, О. О. Петряєв та ін. ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 464 с.
7. Регіональна економіка у схемах і таблицях : навчально-практичний посібник / Т. М. Серікова, Н. К. Гіковата, Г. М. Шумська ; за заг. ред. Т. М. Серікової. – Х. : Вид ХНЕУ, 2010. – 176 с.
8. Семенов В.Ф. Регіональна економіка : навч. посібн. / В. Ф. Семенов, Т. О. Проценко ; за ред. В. Ф. Семенова. – К. : "МП Леся", 2009. – 708 с.

Додаткова

1. Богорад О. Д. Регіональна економіка : словник-довідник / О. Д. Богорад, О. М. Невелєв, В. М. Падалка та ін. – К. : НДІСЕП, 2004. – 346 с.
2. Гаврилов А. И. Региональная экономика и управление : учебн. пособ. для вузов / А. И. Гаврилов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 239 с.
3. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики : учебник / А. Г. Гранберг. – 4-е изд. – М. : ГУ ВШЭ, 2004. – 495 с.
4. Жук М. В. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України : підручник / М. В. Жук, В. П. Круль – К. : Кондор, 2004. – 296 с.
5. Клиновий Д. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України : навчальний посібник / Д. В. Клиновий, Т. В. Пепа ; за наук. ред. Л. Г. Чернюк. – К. : ЦУЛ, 2006. – 728 с.
6. Олійник Я. Б. Регіональна економіка : навчальний посібник (2-е вид. змін. і доп.) / за ред. Я.Б. Олійника. – К. : КНТ, Видавець Фурса С. Я., 2008. – 444 с.
7. Політика регіонального розвитку в Україні: особливості та пріоритети. Аналітична доповідь / за ред. З. Варналія. – К. : 2005. – 62 с.
8. Про Генеральну схему планування території України : Закон України №3059-14 від 07.02.2002 р. // Відомості Верховної Ради. – 2002. – №30. – С. 204.
9. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст : Закон України № 1580-IV від 04.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 24. – С.332.
10. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України № 3235-IV від 20.12.2005 р. // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 9, № 10–11. – С. 96.
11. Про транскордонне співробітництво : Закон України № 1879-15 від 24.06.2004 // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 50. – С. 534.
12. Региональная экономика : учебник / под ред. В. И. Видяпина и М. В. Степанова. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 666 с.
13. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
14. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / [С. І. Дорогунцов, Т. А. Заяць, Ю. І. Пітюренко та ін.] ; за заг. ред. С. І. Дорогунцова ; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – 3-тє вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 989 с.
15. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / за ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенова. – 9-те вид. – К. : Знання, 2009. – 373 с.
16. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : підручник / Д. М. Стеченко. – К. : Вікар, 2006. – 396 с.
17. Стратегія економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін. ; Нац. ін.-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К. : ІОЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

18. Хвесик М. А. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка : навч. посібн. / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, П. П. Пастушенко. – К. : Кондор, 2005. – 344 с.
19. Чернюк Л.Г. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : навч. посібн. для дистанц. навчання / Л. Г. Чернюк, Д. В. Клиновий. – К. : Ун-т "Україна", 2005. – 245 с.
20. Экономический потенциал региона: анализ, оценка, диагностика : монография / А. Н. Тищенко, Н. А. Кизим, А. И. Кубах и др. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2005. – 176 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби